

WTO-enheten
Emma Sävenborg

Välj ett objekt.
2022-01-31 Dnr 2021/01662-2

Näringsdepartementet

Remissvar över SOU 2021:67 Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk

Ert diarienummer N2021/02166

1 Sammanfattning

Kommerskollegium anser att det saknas en diskussion kring balansen mellan ett lönsamt och konkurrenskraftigt svenskt jordbruk och en väl fungerande internationell handel för en effektiv svensk livsmedelsförsörjning. Det saknas även en analys av förslagets WTO-förenlighet särskilt kopplat till gödselgasstödet och biogasstödet.

Kommerskollegium är positiva till utfasningen av dieselskatten samt Jordbruksverkets uppdaterade instruktion vad gäller uppföljningen av livsmedelsstrategin.

Slutligen noterar Kommerskollegium att förordningen om statligt stöd till vissa miljöfordon anmälts och det bedöms inte finnas någon anmälningsplikt för övriga förslag.

2 Kommerskollegiums roll

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Yttrandet inskränker sig till de delar av betänkandet som berör Kommerskollegiums ansvarsområden.

3 Övergripande kommentarer

Kommerskollegium saknar en samlad diskussion om de föreslagna styrmedlens effekter på Sveriges handel med livsmedel och insatsvaror med andra EU-länder eller tredje land. Ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk måste balanseras med intresset av en väl fungerande

internationell handel för en effektiv livsmedelsförsörjning i Sverige. Vidare kan en analys av förslagets WTO-förenlighet behövas i de fall styrmedlen kan påverka handeln¹.

Vi saknar också en analys av kostnadseffektiviteten för de styrmedel som föreslås för att minska jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser.

I utredningen beskrivs beroendet av import av insatsvaror mestadels som ett problem ur ett försörjningsperspektiv. Kommerskollegium saknar en diskussion om betydelsen av en väl fungerande handel för en effektiv livsmedelsförsörjning.

Kommerskollegium vill i detta sammanhang också lyfta fram att handelspolitiken kan bidra i omställningen till ett fossiloberoende jordbruk. Detta kan möjliggöras om handeln med relevanta miljövaror och miljötjänster för jordbruket liberaliseras i större utsträckning än idag och kostnaderna för sådana varor och tjänster blir lägre. Vi anser därför att Sverige inom EU-kretsen bör verka för att ett internationellt plurilateralt avtal inom WTO för att liberalisera handel med miljövaror och miljötjänster inkluderar varor av betydelse för jordbrukssektorns klimatomställning.

4 Specifika kommentarer på utredningens förslag och rekommendationer

Kommerskollegium är positivt till utredningens förslag att komplettera Jordbruksverkets årliga uppföljning av livsmedelsstrategin med ett antal nya indikatorer för att följa prisutvecklingen för insatsmedel samt för att även göra en internationell utblick. När indikatorerna analyseras i uppföljningen kan det, givet importens betydelse för vissa insatsvaror, vara relevant att diskutera betydelsen av EU:s handelspolitik för priserna liksom möjligheterna att inom ramen för handelspolitiken verka för lägre kostnader för insatsvaror.

Utredningen föreslår att Jordbruksverkets instruktion förtydligas med mer utvecklade skrivningar om myndighetens ansvar att bevaka jordbrukets konkurrenskraft och lönsamhet. Kommerskollegium vill understryka att det är viktigt att en förändring av myndighetens instruktion inte begränsar möjligheterna att arbeta mot målen i Agenda 2030, särskilt arbetet kring fattigdomsbekämpning och tillgången till nya tekniker och innovationer. Värde av en väl fungerande internationell

¹ Det finns enbart en analys av WTO-förenlighet när det gäller frågan om konsumtionsstöd till fossilfria gödningsmedel, ett styrmedel som inte föreslås av utredningen.

handel kommer även fortsatt att vara en utgångspunkt i myndighetens arbete med handelsrelaterade frågor.

Kommerskollegium är positiv till förslaget att fasa ut återbetalningen av dieselskatten då detta kan bidra till målsättningen om utfasning av fossilbränslesubventioner. Detta är positivt ur ett klimatperspektiv då det finns lämpligare åtgärder för att värna om jordbrukets konkurrenskraft och förebygga koldioxidläckage. Ur ett klimatperspektiv är det mer fördelaktigt att stärka jordbrukets lönsamhet med en bredare subvention, som det föreslagna jordbruksavdraget, som inte är kopplad till dieselanvändningen.

Utredningen föreslår att det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs, dvs. att förslag från biogasmarknadsutredningens betänkande genomförs. Det är oklart om förslaget även omfattar produktionsmålet som styrmedlen enligt biogasmarknadsutredningen skulle uppnå. Kommerskollegium har tidigare yttrat sig över biogasmarknadsutredningens förslag och konstaterade då att de stöd som införs bör vara motiverade av marknadsmisslyckanden. Vidare noterade vi att motiveringen bakom produktionsmålet för biogas i Sverige var oklar.² Kommerskollegium ansåg också att det hade varit önskvärt att förslaget analyserats i ljuset av WTO:s regelverk om statliga subventioner samt eventuella handelseffekter för tredje land. Någon sådan analys har inte inkluderats i denna utredning heller.

Utredningen noterar att ett instrument för att prissätta koldioxid för importerat mineralgödsel kan minska utsläppen för mineralgödsel som importeras till EU och rekommenderar därför att Sverige förhåller sig positivt till införandet av en s.k. Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM). Kommerskollegium har i en utredning konstaterat att en välbeskriven mekanism ofta, enligt ekonomisk teori och ekonomiska modelleringar, ses som det mest effektiva unilaterala verktyget för att hantera koldioxidläckage.³ Hur effektivt instrumentet blir beror dock på hur väl instrumentet utformas. Vidare vill Kommerskollegium betona att en avgörande fråga för att ett sådant instrument ska stödjas bör vara att utformningen är WTO-förenlig.

² Kommerskollegiums dnr 2020/00132-2.

³ [Gränsjusteringsåtgärder för koldioxidutsläpp - En analys av de handelsrelaterade aspekterna och vägen framåt \(kommerskollegium.se\)](#)

5 Anmälan av tekniska föreskrifter

Enligt 20 § 6 p. i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser, bland annat enligt proceduren i anmälningsdirektivet för tekniska föreskrifter ((EU) 2015/1535).⁴

Tekniska föreskrifter enligt anmälningsdirektivet är bl.a. krav på varors egenskaper eller provning, begränsningar av varuanvändning, bestämmelser om återvinning av varor samt vissa förbudsbestämmelser.⁵

Om en myndighet inte anmäler tekniska föreskrifter, fast myndigheten borde gjort det, förlorar de tekniska föreskrifterna sin rättsverkan och kan inte tillämpas mot enskilda.⁶

Tekniska föreskrifter som genomför EU-lagstiftning behöver inte anmälas,⁷ med undantag för om EU-lagstiftningen ger medlemsländerna utrymme för olika nationella lösningar och medlemsstaten väljer att utnyttja detta utrymme.⁸

I den remitterade utredningen föreslås ändringar i förordning (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon. Kommerskollegium gör bedömningen att ändringarna utgör sådana anmälningspliktiga tekniska föreskrifter som hänger samman med skattemässiga eller finansiella åtgärder.⁹ Som exempel kan nämnas definitionen i 2 § om vad som utgör en miljöarbetsmaskin. Kommerskollegium noterar att förordning (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon anmälades enligt direktiv (EU) 2015/1535 den 15 december 2021. Anmälan tilldelades då anmälningsnummer 2021/855/S.

Övriga författningsförslag innehåller, enligt Kommerskollegiums bedömning, inga tekniska krav på produkter eller informationssamhällets tjänster. Anmälningsplikt enligt direktiv (EU) 2015/1535 aktualiseras därmed inte.

⁴ Andra procedurer är de i enlighet med tjänstedirektivet (2006/123/EG) samt Världshandelsorganisationens (WTO) TBT-avtal (Agreement on Technical Barriers to Trade).

⁵ Anmälningsdirektivet artikel 1.1(f).

⁶ Mål C-95/14, *UNIC* (2015) p. 29.

⁷ Anmälningsdirektivet artikel 7.

⁸ EU-domstolens dom i mål C-443/98, *Unilever* (2000) p. 29.

⁹ Anmälningsdirektivet artikel 1.1 f iii).

Ärendet har avgjorts av enhetschef Pernilla Trägårdh i närvaro av ämnesrådet Kristina Olofsson, utredare Johanna Nyman och utredare Emma Sävenborg, föredragande.

Pernilla Trägårdh

Enhetschef WTO-enheten

Emma Sävenborg

Utredare WTO-enheten